

Заняття №8

(перший семестр)

Неперервні випадкові величини.

Щільність, математичне сподівання, дисперсія, мода, медіана

Випадкова величина ξ (як вимірне відображення $\Omega \rightarrow R$) є неперервною, якщо Ω – власна підмножина з R (тобто Ω „більш ніж злічена”, наприклад, відрізок, інтервал і т.д.).

Ще одне з можливих визначень: ξ – неперервна випадкова величина, якщо $\exists f_\xi(x) \geq 0$ інтегрована (за Ріманом на R), яка називається щільністю і є такою, що

$$F_\xi(x) \equiv P\{\xi \leq x\} = \int_{-\infty}^x f_\xi(t) dt.$$

Властивості щільності:

1. $f_\xi(x) \geq 0 \quad \forall x \in R$ (за def);
2. $\int_{-\infty}^{+\infty} f_\xi(x) dx = 1$ (бо це є $F_\xi(+\infty) \equiv 1$);
3. $f_\xi(x) = \frac{d}{dx} F_\xi(x)$ в усіх точках неперервності функції $f_\xi(x)$.

N.B.1: $P\{\xi = x_0\} = \lim_{\Delta x \rightarrow 0} (F_\xi(x_0 + \Delta x) - F_\xi(x_0)) = 0 \quad \forall x \in R$, тобто ймовірність попасти в конкретну точку рівна 0.

N.B.2: $P\{\xi \in (a, b)\} = \int_a^b f_\xi(x) dx$.

Математичне сподівання $m = M\xi = E\xi = \int_R x f_\xi(x) dx$ (для дискретної випадкової величини її математичне сподівання $m = \sum_k x_k p_k$).

Дисперсія $D\xi = M(\xi - M\xi)^2 = \int_R (x - m)^2 f_\xi(x) dx = M\xi^2 - (M\xi)^2 = \int_R x^2 f_\xi(x) dx - \left(\int_R x f_\xi(x) dx \right)^2$.

Мода x_0 : $\arg \max_t P\{\xi = t\}$ для дискретної в.в.,
 $\arg \max_t f_\xi(t)$ для неперервної в.в.

Медіана h : $P\{\xi < h\} = P\{\xi \geq h\}$, тобто h – це корінь рівняння $F_\xi(x) = \frac{1}{2}$.

Аудиторна робота № 8

Задача 8.1 Випадкова величина X має щільність розподілу

$$f(x) = \begin{cases} c \cdot \cos(x), & -\frac{\pi}{2} \leq x \leq \frac{\pi}{2} \\ 0, & |x| > \frac{\pi}{2} \end{cases}$$

Знайти c , $P\left\{|X| < \frac{\pi}{4}\right\}$, MX та DX .

Задача 8.2 Випадкова величина X має функцію розподілу

$$F(x) = \begin{cases} 0, & x \leq 0 \\ \frac{x^2}{4}, & 0 < x \leq 2 \\ 1, & x > 2 \end{cases}$$

Знайти $P\{X \geq 1\}$, MX , медіану h та дисперсію DX .

Задача 8.3 Випадкова величина X рівномірно розподілена на відрізку $[a, b]$, тобто її щільність

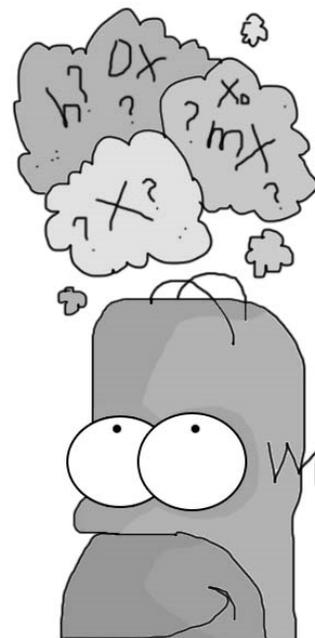
$$f(x) = \begin{cases} 0, & x \notin [a, b] \\ \frac{1}{b-a}, & x \in [a, b] \end{cases}$$

Знайти MX , медіану h та дисперсію DX .

Задача 8.4 Випадкова величина X розподілена за законом Сімпсона, тобто її щільність є ненульовою лише на $[-a, a]$, де має вид ламаної, що проходить через точки

$$(-a, 0), \quad (0, 1/a) \quad \text{та} \quad (a, 0).$$

Записати аналітично щільність розподілу та функцію розподілу випадкової величини X , знайти MX , медіану h , моду x_0 та дисперсію DX .

Задача 8.5 Випадкова величина X має розподіл Коші, тобто її щільність

$$f(x) = \frac{a}{\pi(x^2 + a^2)}$$

де $a > 0$. Чи існує MX ?

Задача 8.6 Випадкова величина X розподілена за законом арксинуса, тобто її щільність

$$f(x) = \begin{cases} 0, & |x| \geq a \\ \frac{1}{\pi\sqrt{a^2 - x^2}}, & |x| < a \end{cases}$$

Знайти $F(x)$, MX та DX .

Домашнє завдання № 8

1. Випадкова величина X має гауссівський (нормальний) розподіл, тобто

$$f(x) = \frac{1}{c\sigma} \exp\left\{-\frac{(x-m)^2}{2\sigma^2}\right\}$$

Знайти c , MX , DX та побудувати схему графіка функції $f(x)$.

2. Випадкова величина X має показниковий (експоненційний) розподіл, тобто

$$f(x) = \begin{cases} 0, & x \leq 0 \\ \lambda e^{-\lambda x}, & x > 0 \end{cases}$$

для деякого $\lambda > 0$. Знайти MX , DX та побудувати схему графіка функції $f(x)$.

Додаткова задача

Нехай $x \sim N(m, \sigma^2)$, $d \in \{0, 1\}$, $P\{d = 0\} = 1 - p$, $P\{d = 1\} = p \in (0, 1)$, $y = xd$. Знайти функцію розподілу випадкової величини y та побудувати схему її графіка.